

М.М. Братичак

д-р хім. наук

Національний університет

«Львівська політехніка»

Від газолінових заводів Прикарпаття до сучасної нафтопереробної промисловості України

УДК 665.63:665.637.64

Розглянуто зародження нафтопереробної промисловості та охарактеризовано сучасний стан перероблення нафти в Україні.

Рассмотрено зарождение нефтеперерабатывающей промышленности и дана характеристика современного состояния переработки нефти в Украине.

The paper describes the origin of petroleum refining industry and the current state of oil refining in Ukraine.

Нафтопереробна промисловість виникла і розвивалася у тісній взаємодії з видобуванням та споживанням нафти, а також продуктів її перероблення. Відомості про наявність нафти на Прикарпатті здавна відображені у таких географічних назвах місцевості, як Ропа, Роп'янка, Ропиця тощо, де поклади нафти виходили на поверхню землі.

До початку XIX ст. нафта не набула широкого використання у господарстві давньої Галичини й у світі. Можна стверджувати тільки про існування у той час примітивних методів її видобування та перероблення. Причому йшлося передусім про видобування різними примітивними методами «загущеної нафти» (без легких складників), яку застосовували для змащування осей возів, що було важливо в період широкого використання кінного транспорту, але для господарського вжитку застосування нафти мало другорядне значення. Тільки у 1810 р. австрійський уряд визнав нафту й озокерит як сировину, що підлягає гірничій монополії. Згідно з цим, у Департаменті гірництва, який розташовувався у м. Дрогобичі, обов'язковим було одержання дозволу на видобування нафти й озокериту.

У першій половині XIX ст. зростає зацікавлення нафтою, яка незабаром мала відіграти важливу роль у подальшому розвитку цивілізації, що викликано виключно промисловою революцією, розпочатою у другій половині XVIII ст.

Цей процес, що згодом набув світового масштабу, спочатку був стимульований необхідністю знайти заміники для дефіцитних рослинних олій та тваринних жирів, що використовували для освітлення у містах, які з розвитком промисловості і приростом населення швидко розросталися.

Перші спроби одержати з нафти і запровадити у масове використання продукт, придатний для освітлення, у 1816–1817 рр. у Галичині здійснили Й. Геккер і Й. Мітіс. Одержаний у результаті перегонки нафти (сьогодні забути спосібом) нафтовий дистилат застосовували для освітлення вулиць м. Дрогобича і військових казарм у м. Самборі. Надалі виробництво дистилату (освітлюваного гасу) було

розширено. Зі спогадів аптекаря Я. Зега у часописі аптекарського товариства за 1889 р. відомо, що в 1830 р. у с. Нагуєвичі кріпак Байтала здійснював перероблення нафти. Для цього він використовував металеву посудину з приладною цівкою від рушниць, яку охолоджував водою. При цьому він отримував три фракції: бензинову, газову і кубовий залишок. Бензинову та газову фракції він продавав галицьким аптекам, а кубовий залишок використовував для змащування коліс.

Друга половина XIX століття позначилася швидким зростанням попиту на освітлювані засоби, а також паливо для приведення в рух парових машин. У зв'язку з цим усі країни, які на той час видобували нафту, майже одночасно активізували свою діяльність у напрямі розвитку виробництва освітлювального гасу. І. Лукасевич першим досяг позитивних результатів, що стали визначальними для створення нафтовидобувної і нафтопереробної промисловості. У 1853 р. І. Лукасевич, працюючи фармацевтом у львівській аптеці «Під золотою зіркою», власником якої був П. Міколяш, разом із Яном Зегом отримав гас, що за своїми властивостями був придатний для практичного застосування – для освітлення. Цей продукт (який називали тоді камфіном або новим камфіном) із межами википання 200–250 °С виділяли з дистилату з широкими межами кипіння, попередньо отриманого з нафти вилученням нижче- і вищекиплячих складників шляхом фракційної розгонки. Камфін очищали сульфатною кислотою та їдким натром. Він був безпечний у використанні для освітлення в лампі нової конструкції, розробленій І. Лукасевичем разом із львівським бляхарем А. Братковським.

Товариство «Міколяш, Лукасевич і Зег» уклало угоду з громадською лікарнею у Львові про її освітлення гасовими лампами, за якою доставило у лікарню 500 кг гасу, а Братковський – необхідні лампи. 31 липня 1853 р. було освітлено львівську лікарню, де вночі при світлі гасових ламп провели першу складну хірургічну операцію. Цей день увійшов в історію як початок світової нафтової промисловості.

На початку II пол. XIX ст. Дрогобич стає великим, а згодом і найбільшим осередком переробки нафти в Галичині. У кінці XIX – на початку XX ст. у Галичині виникають нові нафтопереробні (або як їх тоді називали – «газолінові») заводи у містах Борислав, Улатовичі, Самбір, Стрий, Львів. У 1879 р. було зареєстровано 36 заводів, а вже через 10 років їх стало 57. Тут виробляли 20 400 т/рік нафтопродуктів, а ще через 6 років їх потужність досягла 41 000 т/рік. На цих заводах працювало понад 2000 робітників. Унаслідок цього розвитку Галичина тимчасово стає третім після Росії та Сполучених Штатів світового рівня центром видобування і перероблення нафти.

Перший нафтопереробний завод у Дрогобичі заснував у 1859 році А. Шрейнер. Це було мале підприємство, яке незабаром згоріло. Однак у 1863 р. на цьому ж місці створено нове підприємство двох спільних власників Г. Альтмана та Й. Готліба, яке і стало основою теперішнього ВАТ «НПК-Галичина» (колишній Дрогобицький нафтопереробний завод). Цей завод із часом отримав назву «Галіція». Тому 1863 рік справедливо вважають початком промислового перероблення нафти на теренах України.

У 1914 р. на нафтопереробному заводі «Галіція» працювали дві установки перегонки нафти: періодична, що складалася із семи кубів, а також безперервна – з двадцяти котлів, шість із яких працювало при атмосферному тиску, а три – при пониженому (300 мм рт.ст.). На установці періодичної перегонки нафти було два куби, які здійснювали перегонку фільтрату (одержаного з парафіністих олив), що давало можливість видобути мастильні оливи потрібної якості. Усе це забезпечували три бітумні куби та десять кубів термічного крекінгу.

У міжвоєнний період нафтопереробний завод «Галіція» був розбудований до виробничих потужностей близько 140 тис. т/рік, а також у 1925 р. було збудовано установку термічного крекінгу типу «Cross» – аналогічну до існуючої на нафтопереробному заводі «Vacuum Oil Company» в Чеховичах. Цей завод першим у тодішній Польщі розпочав виготовлення дорожніх бітумів із назвою «Мольфальт» і «Гамбіт». Його оливи, що продавалися під маркою «Галтол», добре себе зарекомендували на ринку.

У пошуках способів застосування і продажу нафти, відкритої в Галичині, обсяги видобутку якої швидко зростали, керівництво Національного нафтового товариства вже у 1902 р. розглянуло питання про початок виробництва паливного мазуту для локомотивів австрійської залізниці. Це привело до спорудження нового нафтопереробного заводу, який у 1919 р. отримав назву «Польмін».

У 1938 р. «Польмін» уперше ввів на ринок машинну оливу під назвою «Триселектол» із індексом в'язкості близько 100, одержану шляхом селективного очищення олив крезолом. Тоді ж передбачалося будівництво установки для селективного очищення олив фурфуролом. Збудовано також установку очищення олив сульфатною кислотою за допомогою центрифуг (завдяки чому процес очищення став безперервним, а витрата кислоти зменшилася), а також цех виробництва кальцієвих мастил.

Уведення в дію на заводі «Польмін» двоступеневої трубчастої установки перегонки нафти значно вплинуло на

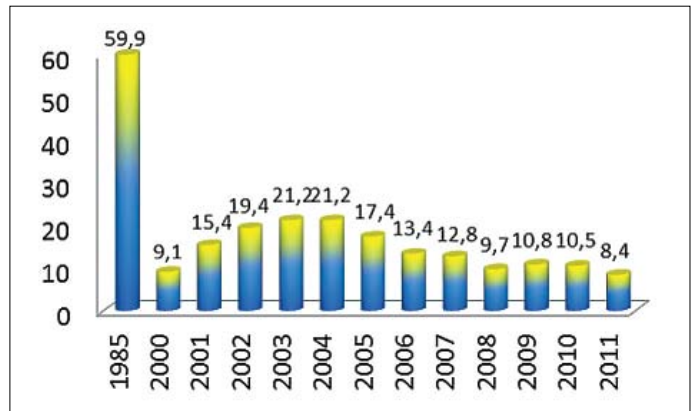

Рис. Динаміка перероблення нафти в Україні, млн т

збільшення випуску продукції, а передусім на розширення асортименту бітумів, зокрема дорожніх, які тут виготовляли. Такий метод перегонки нафти дав змогу одержувати вакуумний залишок зі стабільними властивостями і глибоким вилученням легких фракцій. Ці залишки безпосередньо були сировиною для виробництва товарних дорожніх або промислових бітумів, а інколи – просто готовими продуктами такого типу.

У вересні 1939 р. обидва нафтопереробні заводи в Дрогобичі були націоналізовані і стали державною власністю. Завод «Польмін» отримав назву Дрогобицького нафтопереробного заводу № 1, а «Галіція» – Дрогобицького нафтопереробного заводу № 2.

Нафтопереробка в самому центрі видобування нафти, тобто в м. Бориславі, бере свій початок із 1899 р., відтоді як Галицьке нафтове товариство успішно пробурило чотири свердловини з видобутком нафти 40 т/год.

На початку 1902 р. мешканець міста Борислава Корнгабер купує на околиці с. Губачі 0,25 га землі (тепер частина території ВАТ «Галлак»). Вибір території не був випадковим: поруч була залізниця, що з'єднувала м. Борислав із Дрогобичем. На цій землі встановлюють три ємності – куби місткістю по 0,5 м³ кожен – і починають отримувати гас і бензин.

У 1910 р. «Рафінерія» докуповує ще 5 га землі і, скориставшись дешевиною нафти, встановлює перегінні куби, які давали змогу отримувати з нафти зріджений нафтовий газ, бензин, дизельне паливо, парафінову оливу і парафін. Зі східницької нафти вони виробляли циліндрову оливу і як відходи кокс. Однак і надалі «Рафінерія» за своїм технічним оснащенням відставала від підприємства «Галіція», а також інших нафтопереробних заводів, що знаходилися у м. Бориславі.

Примітивність технологій, застосовуваних на «Рафінерії», можна продемонструвати на прикладі отримання парафіну. Відігану з нафти парафінову оливу заливали в дерев'яні бочки, які на 2–3 місяці закопували в землю. Після того ручними пресами у мішках витискали парафін. Отриманий у такий спосіб чорний парафін відправляли на заводи для подальшого перероблення. Під кінець 1938 р. завод експлуатували лише один місяць на рік, решту ж часу (11 місяців!) він знаходився у консервації.

У 1896 р. було збудовано Львівський НПЗ. Власниками заводу стали Лянсберг, Валь, Барон, а з 1920 р. – ще й «Акціонерне товариство нафтового промислу і земних газів у Львові», засновниками якого були Польський крайовий банк та Польський промисловий банк. Завод займав площу 4,33 га, на якій розташовувалися заводський будинок, перегінна, лужна і кислотна установки, збірники для бензину, гасу, важких олив і нафти, склад свічок і парафіну, приміщення для робітників, два житлові будинки. На заводі було 11 невеликих кубів по 10 м³ кожен для ректифікації нафти, 13 машин для виробництва свічок, котел для плавлення парафіну і електрогенератор для отримання власного струму. В котельні знаходилося два парових котли. Після розбудови заводу розгонку нафти проводили у двох кубах по 50 т кожний. Технологічний процес був організований таким чином, що з нафти отримували (в %): бензинових фракцій – 20, гасу – 20, дизельного палива – 20, олив: машинної – 15 і циліндрової – 18. Перегонку бензинової фракції проводили в котлі об'ємом 26 м³. Нагрівали вихідні продукти за допомогою водяної пари. Через змійовики, дефлегматори і холодильники бензин потрапляв у збірники місткістю 170 м³. На заводі було шість таких збірників.

Освітлювальний гас проходив кислотно-лужне очищення в мішалках місткістю 37 м³ кожна. Відходи кислоти з асфальтом використовували в суміші з вугіллям як енергетичне паливо в перегінних кубах. Машинну і циліндрову оливи очищали кислотно-лужним методом у двох апаратах із мішалками місткістю 28 м³ кожна. Продуктивність процесу очищення олив становила 21 т/добу.

1931 р. для заводу став визначальним, адже, згідно з останніми досягненнями тогочасної техніки, саме тоді розпочалося будівництво трубчастої установки системи «Фостер Віллер». Ця установка повинна була замінити старе перегінне обладнання. Зазнав також реконструкції і резервуарний парк.

Після введення в дію установка «Фостер Віллер» працювала 14 днів в атмосферному і 14 днів у вакуумному режимах для переробки мазуту, а потім цикли повторювалися.

У 1932 р. на заводі розпочалося будівництво цеху з виробництва емульсії, яка складалася з 80 % рафінованого і дезодорованого бензину, 18,5 % води і 1,5 % емульгатора та призначалася для хімічної промисловості. 1934 рік ознаменувався будівництвом приміщення для розливу оливи і встановленням фільтрпресів. Для покращення якості бензину, який отримували в перегінних колонах, його змішували з етиловим спиртом, внаслідок чого одержували так звані «бензин-алінізин». У цьому ж році споруджено установку депарафінації олив. Зазнало також реконструкції водне господарство заводу.

У 1939 р., після об'єднання українських земель, нафтопереробний завод націоналізували.

У 1897 році в м. Надвірна будують нафтопереробний завод, який переробляє нафту з навколишніх сіл: Битків, Пасічна, Космач та ін. Також нафту цистернами привозять із Борислава.

У 30-х роках ХХ ст. нафтопереробний завод у м. Надвірна декілька разів змінював своїх власників. Ними були румунські, французькі, італійські та англійські підприємці.

Переробку нафти проводили шляхом її перегонки в кубах місткістю 10 м³ кожен. Враховуючи те, що нафта Битківського родовища містила багато парафіну, мала високу температуру застигання і була основною сировиною, завод працював тільки влітку. Із семи наявних апаратів одночасно працювало п'ять. Нагрівали апарати дровами або тирсою, просоченою мазутом. На такій кубовій установці отримували бензин (кінець кипіння 225 °С), освітлювальний гас (кінець кипіння 350 °С) і мазут. Одержаний таким чином гас очищали сульфатною кислотою і лугом, промивали водою. Всі операції, пов'язані з подачею кислоти, лугу, води та їх перемішуванням, здійснювали вручну. Установки з механічним перемішуванням запроваджено на заводі лише в 1927–1928 рр.

У 1936 р. для отримання парафінової оливи на заводі встановлюють два великих куби з дефлегматорами. Збудовано парафіновий цех потужністю 40 т парафіну на місяць. Парафінову оливу відбирали до 400 °С, з неї отримували твердий парафін і дизельне паливо. У парафіновому цеху було розміщено чотири кристалізатори і три фільтрпреси. Технологічна схема одержання парафіну принципово не відрізнялася від типової. У 1937–1938 рр. завод переробляв 750 т нафти на місяць. Під кінець 1938 р. його потужність досягала 1000 т на місяць. У вересні 1939 р. нафтопереробний завод у м. Надвірна, як і всі заводи Прикарпаття, було націоналізовано. У 1940 р. тут встановлено ще один куб на 24 м³, і потужність заводу виросла до 1150 т нафти на місяць.

На теренах східної України нафтопереробну промисловість започатковано спорудженням установок крекінгу в Одесі (1935), Бердянську (1936) і Херсоні (1937).

У повоєнні роки в Україні побудовано два сучасних нафтопереробних заводи у містах Кременчук та Лисичанськ, реконструйовано та розширено заводи у Дрогобичі, Львові, Надвірній, Одесі і Херсоні, що сприяло зростанню проектних потужностей із перероблення нафти, обсяги якої у 1990 р. досягли 62,5 млн т на рік (табл. 1).

Таблиця 1

Потужності НПЗ України з первинного перероблення нафти, млн т/рік

НПЗ	Проектна потужність у 1990 р.	Технічна можливість у 2012 р.
ПАТ «ЛІНІК», Лисичанськ	23,5	8,0
ПАТ «Укртатнафта», Кременчук	18,5	8,0
ПАТ «Херсоннафтопереробка», Херсон	8,7	–
ПАТ «Лукойл ОНПЗ», Одеса	3,9	2,8
ПАТ «НПК-Галичина», Дрогобич	3,9	1,8
ПАТ «Нафтохімік Прикарпаття», Надвірна	3,5	2,0
ВАТ «Львівський дослідний нафтомаєзавод», Львів	0,5	–
Загалом	62,5	22,6

Перероблення нафти та газового конденсату в Україні можна здійснювати на шести НПЗ: Лисичанському, Кременчуцькому, Одеському, Херсонському, Дрогобицькому, Надвірнянському та п'яти ГПЗ, найбільшим із яких є Ше-

белинський, та на трьох установках з перероблення вуглеводневої сировини. Діє також близько 20 міні-НПЗ із сумарною потужністю до 400 тис. т на рік.

НПЗ України мали або мають різні технологічні установки, технологічні процеси яких описано в табл. 2.

Таблиця 2

Технологічні процеси на НПЗ України

НПЗ	Технологічні установки
Кременчуцький	Первинне перероблення, каталітичний риформінг, каталітичний крекінг, гідроочищення реактивних та дизельних палив, селективне очищення, депарафінізація, гідроочищення дистилатів, гідроочищення парафіну, гідроізомеризація дизельних палив, виробництво МТБЕ, виробництво бітуму
Лисичанський	Первинне перероблення, каталітичний риформінг, каталітичний крекінг, ізомеризація, гідроочищення дизельних палив, виробництво МТБЕ полімеризація пропілену, виробництво бітуму
Херсонський	Первинне перероблення, каталітичний риформінг, коксування, виробництво бітуму
Одеський	Первинне перероблення, каталітичний риформінг, каталітичний крекінг, ізомеризація, гідроочищення реактивних та дизельних палив, виробництво бітуму
Дрогобицький	Первинне перероблення, термічний крекінг, каталітичний риформінг, коксування, виробництво бітуму
Надвірнянський	Первинне перероблення, каталітичний риформінг, коксування

Зменшення кількості перероблення нафти в Україні (рисунок) призвело до ліквідації деяких технологічних процесів на НПЗ, а також зупинення виробництва, зокрема на Херсонському НПЗ.

Скорочення обсягів перероблення нафти у 2006 р. було пов'язане з простоем Одеського та Херсонського НПЗ у зв'язку з їх модернізацією. Крім цього, на цей процес істотно вплинули різке зростання світових цін на нафту та високий акцизний збір на російську нафту, який із 35 дол. США / т у 2004 р. виріс до 250 дол. США / т у 2006 р. За цих умов при відносно невисокій глибині перероблення нафти на українських НПЗ більш рентабельним для російських нафтових компаній став експорт нафтопродуктів. Підвищення світових цін на нафту відіграло також і позитивну роль у розвитку власне українського нафтовидобування, а також підвищенні показника глибини перероблення нафти на всіх діючих НПЗ.

Таблиця 3

Перероблення нафти на НПЗ України, тис. т

НПЗ	2009 р.	2010 р.	2011 р.
Кременчуцький	3121,8	3611,9	3119,0
Лисичанський	4952,8	4811,5	4946,4
Херсонський	-	-	-
Одеський	2051,6	1488,4	-
Дрогобицький	422,9	373,0	165,7
Надвірнянський	155,3	195,9	137,8
Шебелинський	-	659,9	680,28
Усього	10771,4	11140,6	9049,18

Проаналізувавши дані табл. 3, замислилися: чому українські переробники нафти за 2011 рік втратили майже п'яту частину обсягів нафтопереробки? Серед основних при-

чин – підвищення цін на нафту; відсутність підтримки із боку держави. У березні 2011 р. підписано меморандум із власниками НПЗ, але держава практично не виконала взятих на себе зобов'язань.

В Україні на сьогодні залишилося два заводи, які можуть випускати нафтопродукти, західноукраїнські заводи не працюють. Одеський «Лукойл» був неспроможний захистити свої активи, а тому зупинив виробництво продукції. Незрозумілою є ситуація із реконструкцією Херсонського НПЗ.

Працюючи у ринкових умовах, Кременчуцький і Лисичанський НПЗ почали самостійно розв'язувати власні нагальні проблеми. ПАТ «Укртатнафта» вибрало шлях на зменшення на 15 % обсягів виробництва, а також зменшення ввозу азербайджанської нафти. У ПАТ «ЛІНІК» вирішили залишити в Україні виробництво не більше як 50–90 тис. т світлих продуктів.

Поряд із цим варто зазначити, що в ПАТ «Укртатнафта» починаючи з 2011 року розпочато випуск бензинів із покращеними характеристиками (стандарт Євро-4), що стало можливим завдяки модернізації блока гідроочищення секції 200 установок ЛК-бу для гідроочищення бензину каталітичного крекінгу. Завдяки спорудженню разом із компанією Shell Criterion установки депарафінізації, що дала підприємству можливість випускати щомісяця 70–90 тис. т зимового та арктичного дизпалива, можна було перенести холодну зиму 2012 року. Побудова ПАТ «Укртатнафта» установки ізомеризації легких бензинових фракцій і гідроочищення каталітичного крекінгу потужністю 380 і 600 тис. т відповідно дасть можливість отримувати бензин із вмістом сірки не більше 10 мг/кг та вмістом ароматики – не більше 35 %.

У 2011 р. із-поміж усіх НПЗ України Лисичанський «ЛІНІК» виглядав найпривабливішим. Завантаження первинного перероблення у місяць становило 350–450 тис. т. Завод випускає бензин стандарту Євро-4. У планах – Євро-5. Починаючи із вересня 2011 р. підприємство випускає дизпаливо із вмістом сірки 10 ppm. Тепер таке дизпаливо (Стандарт-5) становить 30 % від усього дизельного палива, що тут виробляють.

Перспективи ПАТ «Лукойл ОНПЗ» не визначені. У 2005–2008 рр. зупинення виробництва було зумовлене реконструкцією заводу. У 2008–2010 рр. завод випускає продукцію, яка слугує сировиною для балканських підприємств «Лукойл». У майбутньому, можливо, запрацює на азербайджанській нафті. «НПК-Галичина» та «Нафтохімік Прикарпаття» знизили майже вдвічі обсяги перероблення нафтопродуктів. Частину нафти місцевого видобування переадресовують на ПАТ «Укртатнафта». Дорогою виявилася для цих підприємств і нафта з Азербайджану. Заморожено реконструкцію заводів, відбувається скорочення штатних працівників.

Щодо Херсонського НПЗ, то він уже понад шість років не працює. На заводі проводять повну реконструкцію підприємства. Є надія, що у 2015 р. цей завод запрацює і буде випускати продукцію стандарту Євро-5.

На думку автора, лише завдяки спільним зусиллям власників зазначених у статті підприємств та правильній

державній політиці щодо введення мита на ввезення імпортованих нафтопродуктів можна подолати кризу в українському нафтовому переробленні.

Список літератури

1. **Нафта** і газ Прикарпаття. Нариси історії: монографія // Під ред. Ю. Зарубіна. – Краків-К.: Наук. думка, 2004. – 570 с.
2. **Historia polskiego przemyslu naftowego** / Під ред. Р. Вольвовича. – Brzozów-Kraków, 1994. – Т. 1. – 749 с.
3. **Братичак М.** Проблеми та перспективи нафтогазової промисловості України / М.М. Братичак // Тези доп. VI наук.-техн. конф. «Поступ в нафтогазопереробній та нафтохімічній промисловості», Львів, 25–28 квітня 2012 р. – Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2012. – С. 6.
4. **Братичак М.М.** Від газолінових заводів Борислава до сучасної нафтопереробної промисловості України / М.М. Братичак // Тези доп. на міжнар. наук.-практ. конф. «Стан, проблеми та перспек-

тиви нафтової промисловості України», Борислав, 7–9 вересня 2012 р. – Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2012. – С. 17.

5. **Братичак М.М.** Нафтова і газова промисловість України: проблеми і перспективи / М.М. Братичак, П.І. Топільницький // Мат. IV Міжнар. наук.-техн. конф. «Проблеми хімотології», Рибаче, Крим, 24–28 вересня 2012 р. – Одеса: Астропринт, 2012. – С. 23.

Автор статті

Братичак Михайло Миколайович
Закінчив факультет технологій органічних речовин Львівського політехнічного інституту, доктор хімічних наук, професор, академік УНГА. Працює з 1994 року завідувачем кафедри хімічної технології переробки нафти та газу Інституту хімії та хімічних технологій Національного університету «Львівська політехніка» (м. Львів).

ПРОФЕСІОНАЛИ ГАЛУЗІ

МАЦЯЛКУ МИХАЙЛУ ВАСИЛЬОВИЧУ – 80

15 лютого 2013 року виповнилося 80 років відомому фахівцю галузі – Михайлу Васильовичу Мацялку. Народився він у с. Батятичі Кам'янка-Бузького району Львівської області. Після закінчення Львівського житлово-комунального технікуму Михайло Васильович продовжив навчання у Львівському політехнічному інституті. Трудовий шлях розпочав ще 1964 р. у Львівській філії «Діпроміст». У період із 1967 по 1970 рр., працюючи в газовому господарстві, обіймав посади головного інженера будівельного управління і головного інженера тресту «Львівгаз». У 1970 р. Михайла Васильовича призначили заступником Львівського обласного відділу житлово-комунального господарства, а згодом – і його завідувачем.

На відповідальній посаді начальника Головазу Міністерства житлово-комунального господарства УРСР М.В. Мацялко працював із 1974 року, був членом колегії цього Міністерства.

У 1975 р. Михайло Васильович ініціював створення Укргазу та очолив його республіканське об'єднання. У 1992 році об'єднання було реорганізовано в Українську корпорацію «Укргаз», головою якої було обрано М.В.Мацялка.

Саме завдяки наполегливості Укргазу на чолі з Михайлом Мацялком та активній підтримці президента Національної академії наук України Б.Є. Патона в державі за короткий термін було налагоджено виробництво спеціальної поліетиленової продукції для споруд газопостачання. Для переймання світового досвіду з технологій будівництва поліетиленових газопроводів Укргаз та французька компанія «Газ де Франс» створили в Україні спільне підприємство «Укрфроргаз».

Очолюючи обласні та республіканські організації до 1996 року, Михайло Васильович зробив вагомий внесок у розвиток газифікації, безаварійного та безперебійного газопостачання для українських споживачів. Для поліпшення забезпечення постачання зрідженого газу для населення України під безпосереднім керівництвом М. Мацялка було побудовано 22 нових та реконструйовано сім газонаповнювальних станцій скрапленого газу. Особливого розвитку набула газифікація населених пунктів України після створення чотирьох потужних будівельно-вантажних трестів, зокрема Харківського, Івано-Франківського, Хмельницького і Криворізького, котрі об'єднали 42 підрядних газомонтажних управлінь.

Підрядні організації щорічно будували понад п'ять тисяч підземних газопроводів і газифікували природним газом понад 450 тисяч квартир житлового фонду. За ініціативи Михайла Васильовича для підвищення ефективності функціонування систем газозабезпечення з 1981 року разом із Інститутом електрозварювання ім. Є.О.Патона розпочато будівництво підземних поліетиленових газопроводів у селах Новоодеського району на Миколаївщині.

М.В.Мацялко став ініціатором виготовлення побутових газових лічильників із метою обліку газу в Україні. Нині вже вісім українських заводів виготовляють різні типи лічильників.

Під контролем Михайла Васильовича для працівників газового господарства в усіх областях України зводили житлові будинки, дитячі заклади, бази відпочинку і санаторії, зокрема санаторії «Синьогора» в Карпатах, «Арніка» у Трускавці, будинки відпочинку на Львівщині, Харківщині, Донеччині, Дніпропетровщині. На Арабатській стрічці було побудовано дитячий табір «Дніпро» на 360 місць.

У 1990 р. Михайло Васильович був обраний народним депутатом України.

У 2003 році повернувся на Львівщину, де створив та очолив курси підвищення кваліфікації інженерно-технічних працівників газових господарств України, а 2009 року вийшов на заслужений відпочинок.

Михайло Мацялко – голова ради Асоціації підприємств газового ринку, член Академії будівництва України. Брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

За вагомий внесок у розвиток газового господарства, особисті заслуги у проведенні газифікації сільських населених пунктів, впровадження у виробництво досягнень науково-технічного прогресу Михайлу Васильовичу 1993 року було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник сфери послуг України». У своєму арсеналі нагород він також має орден Дружби народів, медаль «За трудову доблесть», почесні грамоти Верховної Ради та Кабінету Міністрів України тощо.

Бажаємо ювіляру доброго здоров'я та довгих років активного життя!

Друзі, колеги по роботі, редакція журналу